

De legitieme afzetting van een regering van Suriname

(door mr. G.R. Sewcharan, voorzitter van SRiS)

Hoe kan in Suriname een president die op grond van onze Grondwet (GW) door De Nationale Assemblée (DNA) is gekozen, tegen de wil van de DNA-leden die hem of haar in DNA ondersteunen, worden afgezet?

In mijn artikel van 21 oktober 2016 met als titel “De (politieke) macht van het volk van Suriname” had ik aangekondigd over deze vraag als jurist mijn mening te zullen geven. Ik schreef toen op 7 december 2016 echter een ander artikel met als titel: “Het spanningsveld tussen vertegenwoordigende en verantwoordelijke politiek van DNA-leden.” U kunt van beide artikelen kennis nemen op de facebook-pagina van Stichting voor de Rechtsorde in Suriname (SRiS)¹.

In het eerste artikel stelde ik vast dat het volk van Suriname een gekozen president tussentijds (dus hangende de termijn van vijf jaren), weliswaar door tussenkomst van DNA, op grondwettelijke wijze kan afzetten. Ik verwees daarvoor naar artikel 74 onder a van onze Grondwet. Deze bepaling biedt daartoe nadrukkelijk de basis. Er staat namelijk: “De Nationale Assemblée heeft de volgende uitvoerende taken: a. het kiezen en het besluit² tot tussentijds doen aftreden van de President en de vicepresident;”. De afzetting van een president is in onze Grondwet dus wel degelijk geregeld. Elke stelling alsof zou in Suriname een president niet tussentijds kunnen worden afgezet, is per definitie ongegrond.

De achterliggende gedachte van de tussentijdse afzetting

Het volk van Suriname heeft de grondwettelijke mogelijkheid om een president tussentijds te kunnen afzetten kennelijk voorhanden willen hebben. Want waarom neem je het anders in de Grondwet op? Een dergelijke regeling is op zichzelf beschouwd overigens zeker niet onbegrijpelijk. Een eenmaal gekozen president komt ingevolge onze Grondwet immers ontzettend veel macht toe. Macht die hij (het woord president is mannelijk, maar ook een vrouw kan president van Suriname zijn) weliswaar uitsluitend mag uitoefenen in het belang van het volk. Maar mocht hij zich daaraan niet houden dan kan dat voor het volk verstrekken gevolgen hebben. Gevolgen die een volk c.q. de ontwikkeling van een volk jarenlang of misschien zelfs decennialang negatief kunnen blijven beïnvloeden. Houdt een gekozen president zich daarom niet aan de opdracht van het volk, dan zal het volk de mogelijkheid moeten hebben om zo’n president af te zetten om te voorkomen

¹ De artikelen hebben een politiek-juridische inslag en lenen zich dus voor de website van SRiS.

² In de tekst van de Grondwet staat “besluit” maar volgens mij moet het zijn ‘besluiten’, want er staat ook het ‘kiezen’.

dat hij nog meer schade aanricht en het volk met meer nadelen dan voordelen voor nu en in de toekomst opzadelt.

Voorbeelden van presidenten c.q. machthebbers die een volk jarenlang negatief hebben beïnvloed zijn er te over. En tegenwoordig is deze informatie met een druk op de computer of smartphone beschikbaar. Het is misschien handig indien ik nu de werking van het systeem van de democratische rechtstaat, want Suriname is er een, nog even in herinnering breng want het is en blijft de taak van ons allemaal om alle deelnemers aan onze samenleving en daarmee het volk als geheel voortdurend zoveel mogelijk bewust te maken van hun rechten.

De democratische rechtstatelijke orde

In een democratische rechtstaat bepaalt het volk aan de hand van vooraf door haar gemaakte regelingen (grondwet, wet, verordening, etc.) waaraan een ieder c.q. elk orgaan van de Staat of particuliere organisatie die deelneemt aan het maatschappelijk- of rechtsverkeer in de samenleving zich zal moeten houden. Dus zo bepaalt de Grondwet (de Grondwet is de hoogste door het volk gemaakte wet) onder meer waaraan DNA-leden en de president zich dienen te houden. En evenzo bepaalt bijvoorbeeld het Wetboek van Koophandel hoe naamloze vennootschappen zich dienen op te stellen, het Burgerlijk Wetboek hoe de burgers zich jegens elkaar dienen te gedragen etc. etc.

Houden de rechtssubjecten, dus de dragers van rechten en plichten, zich niet aan de wetten dan moet het volk hen ter verantwoording kunnen roepen, c.q. doen roepen en in bepaalde gevallen, daar waar het de vertegenwoordigers van het volk betreft, zelfs kunnen vervangen. Het tot verantwoording roepen geschiedt doorgaans door tussenkomst van andere door het volk op grond van haar wetten in het leven geroepen machten c.q. organen van die machten. Het ter verantwoording roepen van de hoogste vertegenwoordigende overheidsfunctionarissen voor wat betreft hun functioneren in die hoedanigheid, geschiedt ten overstaan van DNA, maar ook ten overstaan van de onafhankelijke rechter. Ik bespeur bij mij de neiging om ook het functioneren van de afzonderlijke machten in herinnering te brengen c.q. te verduidelijken. Ik hoop dat bij u ook die behoefte hiertoe bestaat, al is het maar vanwege het gewichtig belang van dit onderwerp.

Waarborging en handhaving van de rechtstatelijke orde

Het volk in de hedendaagse democratische rechtstaat, in ieder geval de onze, heeft ervoor gekozen om de haar toekomstige machtsuitoefening toe te kennen aan drie op zichzelf staande machten. Het volk heeft haar collectieve machtsdomein dus opgedeeld in drie machtsgebieden (de wetgevende-, de uitvoerende- en de rechterlijke macht).

Deze opdeling staat bekend als de machtenscheiding, de Trias Politica. De Franse filosoof Montesquieu is hiervan de grondlegger.

De bedoeling van deze machtenscheiding is dat er een systeem ontstaat waarbij deze drie machten omwille van het volksbelang elkaar in evenwicht houden. Dit evenwicht wordt bereikt doordat elk van de drie zonder toestemming of verplichte medewerking van een van de andere, de bevoegdheidsuitoefening door de ander mede kan bepalen, althans er invloed op kan hebben. Het evenwicht is te danken aan de duidelijke bevoegdheidsverdeling. In het Engels spreekt men van 'checks and balances'.

Zo kan de uitvoerende macht geen wetten maken. De wetten worden gemaakt door DNA. Alleen voor de administratieve totstandkoming c.q. afkondiging van een wet wordt in ons systeem aan de regering een rol toebedeeld.

De rechterlijke macht toetst de toepassing van de wetten door de uitvoerende macht en bepaalt welke deelnemer van het volk in een geschil tussen beiden het gelijk aan zijn/haar zijde heeft. Zo ziet de rechterlijke macht ook erop toe dat DNA geen wetten maakt die in strijd zijn met bijvoorbeeld de Grondwet, de hoogste wet door het volk gemaakt. De uitvoerende macht spreekt bijvoorbeeld geen recht, maar een rechter mag bij het spreken van recht niet op de stoel van de uitvoerende macht gaan zitten. De rechter oordeelt wel of de uitvoerende macht een wet juist heeft toegepast.

De machtenscheiding is geen statisch gegeven. Wil de machtenscheiding werken dan zal er een voortdurende wisselwerking tussen de machten moeten bestaan, maar niet om de ene sterker te maken dan de andere of twee ervan het te laten opnemen tegen de derde. De wisselwerking tussen de machten is nodig om de gedelegeerde uitoefening van de volksmacht zodanig te vervullen dat het volk er beter van wordt.

Het volk aan de andere kant moet dus niet ervan uitgaan dat het door haar ontworpen c.q. overgenomen of geaccepteerd systeem feilloos is en, bij wijze van spreken, achterover gaan zitten. Laat mij daarom nu iets zeggen over de houding van het volk, wil zij dat de democratie daadwerkelijk werkt ten voordele van haar. Wat zou een volk moeten doen om het systeem van de machtenscheiding te laten werken zodat zij welzijn en welvaart mag ervaren?

Het volk is alert

Het is de bedoeling dat elk volk blijft werken aan de democratische rechtstatelijke orde. U moet dit vergelijken met uw huis. U hebt het ontworpen, gebouwd, maar als u het niet onderhoudt, als u het niet om de zoveel tijd renoveert, zal het op een dag, misschien zelfs in uw aanwezigheid, in elkaar storten. Een volk moet dus voortdurend alert zijn.

De door haar aangewezen c.q. door tussenkomst van haar gekozen vertegenwoordigers c.q. vertegenwoordigende organen moeten erop toezien dat het bestuur niet in strijd handelt met de regels van de democratische rechtstaat. Dit is ontzettend belangrijk! Het is van eminent belang dat in een democratische rechtsstaat overheidsfunctionarissen ervan weerhouden wordt om ongrondwettelijke of onwettige besluiten te nemen of daaraan mee te werken. Wanneer het volk dus waarneemt dat de machten c.q. de functionarissen aan wie die machtsuitoefening is toevertrouwd, hun eigen weg opgaan en niet meer het volksbelang maar de belangen van individuen behartigen, moet het volk de mogelijkheid hebben om aan de bel te trekken of gericht in te grijpen.

Het volk moet daarom kritisch en geschoold zijn ten opzichte van c.q. in het functioneren van alle drie machtsdragers. Het volk kan niet alleen kritisch zijn naar bijvoorbeeld de rechterlijke macht of de uitvoerende macht, terwijl de wetgevende macht haar verantwoordelijkheid niet overeenkomstig de door het volk gemaakte wetten uitvoert. Een waarborg voor het volk dat de overheid niets anders doet dan wat het volk wil, is het zogenoemde legaliteitsbeginsel, wat inhoudt dat elk overheidsbesluit c.q. -handelen zijn grondslag vindt in een vooraf door het volk gemaakte wet. Met andere woorden het volk beschermt zichzelf, haar bezittingen en haar toekomst en die van haar nageslacht door de wetten die zij maakt. Hoe verhoudt een wet zich tot de volksmacht? Laat mij ook dit hier uitleggen.

De geschreven wilsuïting

Zoals ik vaker heb gesteld, worden alle wetten, dus ook de Grondwet, door het volk gemaakt. Niemand moet denken dat de wetten in Suriname door de 51 volksvertegenwoordigers op eigen titel worden gemaakt, nee. De volksvertegenwoordigers vertegenwoordigen het volk en de wetten die zij aannemen, worden daarom door het volk gemaakt. Wetten zijn een vorm van de wilsuïting van een volk. Een volk geeft in een wet aan hoe het wil dat zij, dus het volk, u en ik, bestuurd wordt of hoe er over haar c.q. ons geregeerd wordt. En het is uitgesloten dat een volk een wet maakt tegen zichzelf of een wet die tegen haar werkt. Indien een volk op enig moment merkt dat een wet tegen haar werkt, komt haar het onvervreemdbaar recht toe die wet in te trekken c.q. te wijzigen. Geen enkel orgaan van de Staat zal zich daartegen kunnen c.q. mogen verzetten, immers bepaalt steeds het volk. En zo zal het altijd behoren te zijn.

Personen die op grond van de door het volk gemaakte wetten posities en bevoegdheden krijgen toebedeeld om de wetten te kunnen uitvoeren, moeten daarom nooit denken dat zij in die positie meer macht hebben dan het volk en dat zij het volk onheus mogen behandelen, bijvoorbeeld aan een loket van een of andere ambtelijke dienst.

Ambtenaren zijn als zodanig namelijk dienaren van het volk. Het volk betaalt hen ook voor die baan c.q. zijn of haar arbeid. Ambtenaren zijn alle personen in overheidsdienst, dus alle personen die een functie vervullen binnen het bestuur.

De uitwerking van de grondwettelijke afzetting

Zoals ik hiervoor heb laten zien, is in artikel 74 van de Grondwet geregeld dat DNA tot uitvoerende taak heeft het nemen van het besluit tot tussentijds aftreden van de president. Een nadere uitwerking, hoe artikel 74 in een concrete situatie dient te worden toegepast, gaf ik in mijn eerdere artikelen echter niet.

Maar dat de president van Suriname door het volk door middel van haar vertegenwoordiging (DNA) kan worden afgezet, is zonder meer een grondwettelijk gegeven. Ik zou, zo stelde ik in het eerste artikel, nog de vraag beantwoorden of het volk andere mogelijkheden ten dienste staan indien haar vertegenwoordiging, DNA dus, geen gevolg zou willen geven aan de wens van het volk om de president tussentijds af te zetten.

Ik heb steeds gesteld, mij beroepend op onze constitutie, dat het volk van Suriname vanzelfsprekend over de mogelijkheden daartoe moet beschikken om die wil, mocht zij die op enig moment hebben, ondanks de onbereidheid van DNA c.q. de meerderheid in DNA, te kunnen verwezenlijken.

Dit gegeven stelde ik, is inherent aan het feit dat in een democratie, en het Surinaamse volk is een democratie, de politieke macht bij het volk berust. Elke andere gedachte of conclusie is in strijd met de soevereiniteit van de volkswil als hoogste uiting van een democratische orde. Ik zal hierna daarom uitleggen hoe artikel 74 van de Grondwet in concreto, feitelijk en juridisch, tot uiting kan worden gebracht om dan alsnog de niet grondwettelijke mogelijkheden van het volk van Suriname te bespreken om een door DNA gekozen president tussentijds af te zetten. Of hij/zij en/of DNA dat willen of niet.

De wijze van grondwettelijke afzetting van de regering

In elke parlementaire democratie heeft het parlement in relatie tot de regering het laatste woord en dient de regering zich aan die verhouding zonder enige vorm van protest te onderwerpen. De regering is in wezen een werkmiddel van het volk. De regering is met inachtneming van de wetten van het volk belast met het maken van het bestuurlijk beleid en met de uitvoering van de wetten. Het omgekeerde, de regering zou het ondanks de wetten voor het volk mogen bepalen, is te typeren als een vorm van “moderne dictatuur” die evenals de “oude dictatuur” verwerpelijk is want hij ondermijnt de vrijheid van het volk en daarmee die van het individu. De menselijke geest wordt in een dictatuur langzaam gedood.

In artikel 74 GW staat dat DNA als uitvoerende taak heeft het nemen van het besluit tot het tussentijds doen aftreden van de president. Het betreft volgens de Grondwet dus een uitvoerende taak: *het nemen van een besluit*.

De wil om dat besluit te nemen, berust dus niet bij DNA zelf. Dat kan ook niet want alle wil zelf blijft in een democratie te allen tijde bij het volk, zagen we reeds. DNA is slechts belast met de vertegenwoordiging van het volk in haar wilsuitoefening. Om DNA een dergelijk besluit te laten nemen, is het volk daarom natuurlijk niet afhankelijk van de goede wil van DNA(-leden) c.q. van de coalitie of de oppositie of van de regering, lees de president, of van hen tezamen. Nee, want hun wil is altijd ondergeschikt aan die van het volk. En zo zal het moeten blijven.

Het feit dat de president en vicepresident kunnen worden afgezet, volgt ook uit het systeem van de Grondwet zelf. De Grondwet bepaalt immers nergens dat de president en de vicepresident, anders dat de leden van DNA, voor vijf jaren gekozen c.q. benoemd worden. Het kan ook niet anders zijn bedoeld. Het kan toch niet zo zijn dat een volk met lede ogen vijf jarenlang machteloos zou moeten blijven toekijken hoe een regering de volksbelangen verkwaanseld, ook al mocht de volksvertegenwoordiging, DNA, niet willen ingrijpen? Het feit dat het volk een president (en zijn regeerteam) tussentijds, dus hangende de termijn van vijf jaren of korter, moet kunnen afzetten, is daarom een gegeven en is zonder meer gerechtvaardigd. Het volksbelang weegt altijd zwaarder en gaat dus altijd voor.

Er is in het recht namelijk ook geen enkele situatie denkbaar waarbij in z'n algemeenheid een vertegenwoordiger meer zeggenschap, lees macht, heeft dan de opdrachtgever. Dus ook tussen het volk enerzijds en DNA en de regering anderzijds is dat zo.

Dus indien grote groepen burgers, delen van het kiezersvolk, aan DNA aangeven om een afzettingsbesluit te nemen zoals bedoeld in artikel 74 van onze Grondwet, zal DNA geen keus hebben dan dat besluit ook daadwerkelijk te nemen en erop toe te zien dat het ook opgevolgd en uitgevoerd wordt.

Hoe groot de groep burgers zal moeten zijn, wil het volk dat DNA tot het nemen van zo'n afzettingsbesluit overgaat, zal afhangen van de omstandigheden van het geval en in mindere en zeker niet in doorslaggevende mate van de actuele verhouding tussen de coalitie en oppositie in DNA. Indien DNA-leden op grond van hun eigen verantwoordelijkheid menen niet tot het nemen van zo'n afzettingsbesluit te kunnen overgaan omdat zij bijvoorbeeld willen dat een groter deel van het volk zich eerst erover moet uitlaten, kan het houden van een referendum uitkomst bieden, maar slechts indien het volk daarmee instemt.

Want het enkele feit dat het referendum in de Grondwet staat, maakt nog niet dat het volk zich eraan dient te conformeren. Het volk is namelijk de hoogste autoriteit en haar wil prevaleert.

Onze Grondwet voorziet in artikel 71 lid 2 in de mogelijkheid van het referendum. Nogmaals, het volk bepaalt uiteindelijk wat er gebeurt en wie haar vertegenwoordigt.

In onze Grondwet staat dat DNA het volk van de Republiek Suriname vertegenwoordigt.³ DNA, als orgaan, is er dus niet om slechts een deel van het volk te vertegenwoordigen, bijvoorbeeld het deel van het volk dat op hen gestemd heeft. Zo is het ook de coalitie in DNA verboden om slechts rekening te houden met de belangen van c.q. te luisteren naar het deel van het volk dat op hen gestemd heeft.

In 1999 toen ex-president Wijdenbosch door het volk ten val werd gebracht, waren ongeveer, zo lees ik uit de krantenartikelen van toen, zo'n tienduizend Surinamers voldoende.

Wat van belang is, is dat zoveel mogelijk maatschappelijke organisaties, zoals ziekenhuizen, vakorganisaties en scholen een dergelijk afzettingsbesluit van de president eisen. Indien de zittende regering echter de leiding van die organisaties aan zich heeft gecommiteerd, zal een grootschalige eis om een afzettingsbesluit niet c.q. minder gauw komen. Echter zal ook een politiek strategische opstelling van de regering en de aan haar gelieerde personen niet ertoe mogen leiden dat een president niet kan worden afgezet.

Elke andere benadering zou een onderdrukking van het volk betekenen door een kleine groep van personen, die onder alle omstandigheden aan de macht wil blijven. Een volk moet dat nooit accepteren. Een volk moet nooit toestaan dat haar toekomst en die van haar nageslacht in handen wordt gelegd van personen die niet langer door haar gedragen worden. Een waardig volk kiest en handhaaft zelf haar vertegenwoordigers. Een waardig volk is bereid strijd te leveren tegen dictatuur en/of welke andere vorm van onderdrukking dan ook. Een volk, althans de volwassen leden van het volk, dienen hun verantwoordelijkheid in het belang van hun kinderen en kindskinderen te nemen. Een volk dat onderdrukking tolereert, is een zwak volk.

De Grondwet schrijft niet voor wanneer mag worden aangenomen dat in DNA een dergelijk afzettingsbesluit genomen is. Moet er bijvoorbeeld sprake zijn van een gewone meerderheid (26) of een gekwalificeerde meerderheid (34)?

Volgens het systeem van de grondwettelijke bepalingen is, vanwege het ontbreken van een toelichting erop, niet uit te sluiten dat uitgegaan moet worden van een gewone meerderheid. Had de grondwetgever hier immers een andere meerderheid gewild, dan zou zij die expliciet hebben aangegeven zoals hij het op meerdere plaatsen in de Grondwet heeft gedaan.

³ Artikel 55 lid 1.

In z'n algemeenheid is het immers ook zo dat indien besluiten in collectief verband genomen moeten worden en er geen tweederde of gekwalificeerde meerderheid voorgeschreven is, de hoofdregel van een gewone meerderheid dan geldt. Pas wanneer de wetgever van de hoofdregel wil afwijken, wordt expliciet een tweederde of andere meerderheid geëist. Een andere reden waarom de grondwetgever voor de afzetting, naar mijn mening, geen tweederde meerderheid vereist, volgt uit de aard van de afzetting en het besluitensysteem zelf. Na de verkiezing van de president kunnen de omstandigheden zich namelijk zodanig gewijzigd hebben als gevolg waarvan een afzetting op grond van een besluit van een gewone meerderheid mogelijk moet zijn. Het feit dat het besluit tot afzetting in ieder geval een meerderheid in DNA vereist, is bedoeld ter bescherming van de af te zetten president zelf. Zo wordt voorkomen dat hij niet al te gemakkelijk bedankt kan worden. De afgezette of af te zetten president kan, indien hij het niet eens is met zijn afzetting of het voornemen daartoe, altijd de rechter vragen om zijn afzetting te voorkomen. Want in een democratische rechtsstaat moet elk besluit van welk orgaan dan ook, dus ook van DNA, aan de onafhankelijke rechter kunnen worden voorgelegd ter toetsing ervan aan het geldende recht. Zo werkt het in een omgeving waar de rule of law heerst. Maar wat nu als DNA weigert het afzettingsbesluit te nemen? Daarover wil ik het nu met u hebben.

DNA weigert de wil van het volk uit te voeren

Elke vorm van parlementaire anarchie zal door elk volk in de kiem gesmoord moeten worden. Ook het volk van Suriname zal ervoor moeten waken dat DNA of de coalitie in DNA haar positie tegen het volk misbruikt en haar bijvoorbeeld onderdrukt of opzadelt met wetten die slechts gemaakt worden om een zittende regering te accommoderen. Want zoals ik hiervoor stelde, moet altijd de wil van het volk gelden en vertegenwoordigt DNA het gehele volk. Laat mij eerst nog iets zeggen over de invulling door DNA van haar hoofdtaak. Een parlement is geen "wettenmachine" om dag en nacht wetten te maken om een bepaald regime te accommoderen. Wetten dienen tot stand te komen na een gezond en uitgebalanceerd debat tussen de DNA-leden, de vertegenwoordigers van het volk van wie verwacht mag worden dat zij daartoe in staat zijn. Het parlement is zoals ik in een van mijn eerdere artikelen stelde, een plek waar er gediscussieerd wordt, waar standpunten verbaal worden uitgewisseld, in goed Nederlands⁴, om het beste bestuurlijk beleid voor het volk mogelijk te maken en om de bezittingen van het volk te beschermen.

⁴ Ik sluit echter niet uit dat er een dag komt waarop in DNA in het Surinaams, Engels of Spaans zal worden vergaderd.

Want alle grondstoffen die zich in of op de bodem van het grondgebied van Suriname bevinden, zoals het water, het goud, de olie etc. etc. zijn bezittingen van het volk van Suriname en van niemand anders.

Indien de vertegenwoordigers van het volk dus niet op grond van de wetten, gemaakt door het volk, doen wat het volk wil, zal het volk moeten kunnen ingrijpen. Want zowel de gekozen volksvertegenwoordigers van DNA, de benoemde president en de door deze benoemde ministers zijn functionarissen belast met de uitoefening van de volksmacht en die kunnen dus nooit gesteld worden boven die volksmacht zelf.

Dus zowel het systeem van de volksvertegenwoordiging als de wetten zijn instrumenten van het volk om haar wil ten uitvoering te doen brengen en kunnen die nooit tegen het volk werken of worden gebruikt. Werken zij tegen het volk dan is het door het volk gemaakte c.q. overgenomen model niet wat het moet zijn en zal het volk het model moeten bijstellen.

Dus indien volksvertegenwoordigers, van welke politieke partij c.q. constellatie dan ook, u als volk voorhouden dat u aan allerlei vereisten moet voldoen, wilt u de door DNA gekozen president afzetten, is het tijd dat u op uw zaak gaat letten. Is het tijd dat u zich gaat afvragen wat er aan de hand is. Is het tijd dat u wakker wordt en alert wordt. Is het tijd dat u zich als volk gaat beraden over de door u gekozen volksvertegenwoordigers.

Het is ingevolge onze democratische orde zo dat het volk van Suriname zelfs de DNA-leden tussentijds kan bedanken. Het volk kan eisen dat alle DNA-leden eraan meewerken dat er vervroegde verkiezingen komen. Dus indien DNA weigert het besluit tot afzetten van de president te nemen, zullen ook hun dagen spoedig geteld moeten zijn. Laat mij, alvorens aan te geven hoe het volk dit doel kan bereiken, hierna nog een korte toelichting geven over de volksmacht.

De echte macht van het volk van Suriname

Zoals ik eerder heb uiteengezet, berust de politieke macht altijd en volledig bij het volk. Een gekozen regering staat niet boven het volk. Gekozen volksvertegenwoordigers, de door hen gekozen president, de vicepresident en de ministers hebben niet meer politieke macht dan het volk. Zij moeten dus het volk gehoorzamen. In het Surinaams zeggen wij: a volk na den basi! Volksvertegenwoordigers en regeerders moeten dus luisteren naar het volk en duidelijk laten zien dat zij de belangen van het volk behartigen. Bekende politieke filosofen hebben uitgebreid hun inzichten aan ons overgedragen over de macht van het volk, maar ons ook geleerd hoe het volk met de macht moet omgaan. Zij hebben volkeren over de hele wereld kennis bijgebracht zodat die hun macht ten voordele van zichzelf kunnen laten werken.

Denk aan wat het volk van Zuid-Afrika onder leiding van Nelson Mandela heeft bereikt, of wat het volk van India onder leiding van Mahatma Gandhi heeft bereikt. Zo leren wij van de filosoof John Locke dat wij met z'n allen die hier in Suriname wonen en werken de Surinaamse samenleving vormen en dat wij met elkaar op vrijwillige basis een sociaal contract hebben gesloten. Dit sociaal contract is geen contract met de regering, maar is een overeenkomst tussen de vrije burgers van Suriname, op basis van gelijkwaardigheid.

In de filosofie van Locke, en ik onderschrijf die gedachte, staat een volk, dus ook het volk van Suriname, deze vrijheid niet af aan de regering, nooit niet! De soevereiniteit berust volgens Locke steeds bij het volk.

De taak van de regering is om het volk te beschermen waarbij de rechten van het individu op leven, vrijheid en bezit, de belangrijkste zijn.

Vandaag aan de dag zou ik aan deze waarden willen toevoegen het recht op educatie. Dit betekent volgens deze filosoof, wiens filosofie model heeft gestaan voor veel landen die vandaag aan de dag welvarende naties zijn met goed ontwikkelde mensen, dat wanneer een regering in gebreke blijft door zich bijvoorbeeld dictatoriaal/incompetent/onbehoorlijk op te stellen c.q. te gedragen, het volk het morele recht heeft deze regering af te zetten en indien die regering misdaden heeft begaan haar te laten vervolgen en te berechten.

Indien het Surinaamse volk de regering Bouterse wil afzetten, heeft zij daartoe dus het volste recht en handelt zij dus helemaal niet verkeerd, tegenover niemand niet. Een president die onder alle omstandigheden wenst te blijven zitten als president is daarom geen president zoals bedoeld in onze Grondwet maar een machtswellusteling.

Hij of zij gebruikt de politiek niet om het volksbelang te dienen maar om zijn eigen belangen veilig te stellen. De behoefte aan persoonlijke macht is dan bij hem of haar de drijfveer. De behoefte om te kunnen beslissen over het lot van de ander en om te kunnen genieten van de voordelen die politieke macht met zich meebrengen eveneens en dus niet in het belang van het volk.

De volksopstand

De volksopstand is het verzet van het gewone volk tegen het wettig gezag. Een volksopstand, in de ware zin van het woord, is altijd legitiem en kan zich op verschillende wijzen manifesteren. Een volksopstand is dus veel meer dan een volksprotest. Is er sprake van een plotselinge volksopstand, dan spreekt men van een revolutie. De militaire staatsgreep van 25 februari 1980 was dus duidelijk géén revolutie. Er was immers geen sprake van een volksopstand. Een groep militairen (16) wilden voorkomen dat twee van hen veroordeeld werden door de Krijgsraad.

De eerste keer toen het volk van Suriname in opstand kwam tegen een zittende regering was, zoals ik reeds hiervoor beschreef, in 1999. Het Surinaamse volk heeft van dit middel, de volksopstand, dus reeds eerder gebruik gemaakt om een president af te zetten c.q. afgezet te krijgen.

Een volksopstand gaat vaak gepaard met stakingen, massale werkneerleggingen. Grote en langdurige stakingen zullen onvermijdelijk moeten leiden tot de val van een regering en tot de ontbinding van het parlement. Stakingen hebben tot gevolg dat het maatschappelijk leven helemaal ontwricht wordt c.q. lam wordt gelegd en het bestuur van het land helemaal stagneert. Het is voor niet-langer-door-het-volk-gedragen-regeerders onmogelijk om nog te besturen. De geschiedenis leert ons dat de zittende regering uiteindelijk dan ook opstapt. Weigert een regering vrijwillig te vertrekken, dan zal het volk de druk opvoeren om haar doel te bereiken. En zo nodig ook moeten volhouden want volksvertegenwoordigers en regeerders die de geneugten van de macht hebben geproefd, zullen niet gauw willen capituleren. Een volk zal soms daarom haar kracht moeten laten zien en misschien daardoor zelfs ook haar eigen kracht leren ontdekken, wat voor jonge naties best wel van groot belang kan zijn voor hun ontwikkeling

De coup oftewel de staatsgreep of een guerrilla om een regering te dwingen tot aftreden, zijn over het algemeen geen initiatieven die uitgaan van een volk.

Ik zal die hier dan ook niet bespreken. Ik wil volstaan met de opmerking dat die methoden vaak gepaard gaan met geweld en vernietiging en dat die daarom door een volk ook niet geambieerd moeten worden c.q. gestimuleerd. Een volk dat zich door dergelijke initiatieven laat leiden om een regering af te zetten, laat zich doorgaans ook misbruiken.

Staatsrechtelijke gevolgen van een gedwongen afzetting

Is de president eenmaal afgezet, dan is er technisch gesproken geen regering want de regering wordt gevormd door de raad van ministers en de president tezamen. Zou er dan een machtsvacuüm ontstaan, zou Suriname stuurloos worden? Nee natuurlijk niet want het volk zal haar voorbereidingen treffen c.q. hebben getroffen, in ieder geval niet stilzitten en die maatregelen treffen opdat het bestuurd wordt.

Doorgaans zal de afzetting van een president c.q. een regering tot gevolg hebben dat er vervroegde verkiezingen worden gehouden die erin moeten resulteren dat er een nieuwe president gekozen wordt, die vervolgens zijn/haar ministers benoemd. Een nieuwe regering wordt zo door de wil van het volk belast met het bestuur van Suriname.

Noot: reacties op dit artikel kunnen gestuurd worden naar: gerold.sewcharan@yahoo.com.